

ELŐSZÓ

Az 1848. február 2-án megkötött Guadalupe Hidalgoi Szerződés az Amerikai Egyesült Államok és Mexikó között folyó háborút zárta le.

A békeszerződés nyomán Mexikó elvesztette területének több mint felét. Ugyanakkor, az Egyesült Államok nyugati terjeszkedése kiteljesedett, hiszen a mai Kalifornia és Új-Mexikó, valamint Nevada, Utah, Arizona és Colorado nagy része is az övé lett. Ezzel a *frontier* délnyugaton szinte teljesen elérte az USA jelenlegi határát.

A mexikói-amerikai háború kiváltó oka tulajdonképpen az az 1845. december 29-én lezajlott esemény volt, amikor Texas államként felvételt nyert az Unióba. A terület még 1836-ban szakadt el Mexikótól, mely maga is csak 1821-ben vált függetlenné a spanyol gyarmati uralomtól. A fiatal azték állam nem tudta megtartani északi határvidékét a fokozatosan többségbe kerülő amerikai bevándorlókkal szemben. Vezetője, Santa Anna a texasiakkal vívott harcok során fogságba esett, s 1836. május 14-én arra kényszerült, hogy elismerje a Texasi Köztársaság függetlenségét. Az általa aláírt egyezmény szerint az új állam déli-délnyugati határa a *Rio Grande* lett volna. A mexikói Kongresszus azonban elutasította a szerződést, mivel korábban az egy közigazgatási egységként kezelt Texas-Coahuila tartomány határa sosem nyúlt a *Nueces* folyótól délre, s nem volt hajlandó Texas függetlenségét sem elismerni. Az amerikaiak katonai győzelme ellenére a *Rio Grande* és a *Nueces* folyó közötti terület vitatott maradt. (ld. 1. térkép)

A texasiak Egyesült Államokhoz történő csatlakozása sem bizonyult könnyen megvalósítható célnak. A Texasi Köztársaság közvetlenül függetlenségének kinyilvánítása után felvételért folyamodott az Unióba. Az amerikai Kongresszus azonban, melyben sokan attól féltek, hogy a déli területek befogadásával felborulna a szabad és rabszolगतartó államok féltve őrzött egyensúlya, 35:16 arányban az annexió ellen szavazott 1836-ban.

Csaknem egy évtized telt el, amikor James Knox Polk személyében az 1844-es választásokon olyan elnök került az USA élére, aki az expanzió feltétlen híve volt. Texas bekapcsolását az Unióba a hatalmas Oregon Territórium megszerzésével kívánta ellensúlyozni, s ezzel egyúttal az Egyesült Államok határát északon és délen egyaránt a Csendes-óceánig kiterjeszteni. Kompromisszumos javaslatra épülő, de határozott politikája sikerrel járt. 1845. december 29-én Texas 28. államként felvételt nyert az Unióba.

Az új állam déli határa azonban továbbra is vitatott volt. A feszültségeket növelte, hogy Polk elnök a *Nueces-Rio Grande* közötti területet az Egyesült

Államokhoz tartozónak nyilvánította. Mexikó sem ebbe, sem Texas annexiójába nem egyezett bele. A két ország közötti háború elkerülhetetlenné vált.

Polk elnök, hogy a mexikóiakat provokálja a fegyveres konfliktus kirobantására, Zachary Taylor tábornok vezetésével kétezer fős sereget küldött a *Rio Grande* vidékére. A mexikóiak pedig, miután hiába szólították fel az amerikaiakat visszavonulásra, csapataikkal átkeltek a *Rio Grande*-n, s 1846. április 25-én az amerikaiak közül tizenhat katonát megöltek, illetve megsebesítettek. Az elnök május 11-én, arra hivatkozva, hogy „amerikai földön amerikai vért ontottak”, a Kongresszus hozzájárulását kérte a hadüzenethez, melyet a testület két nappal később, 1846. május 13-án meg is adott.

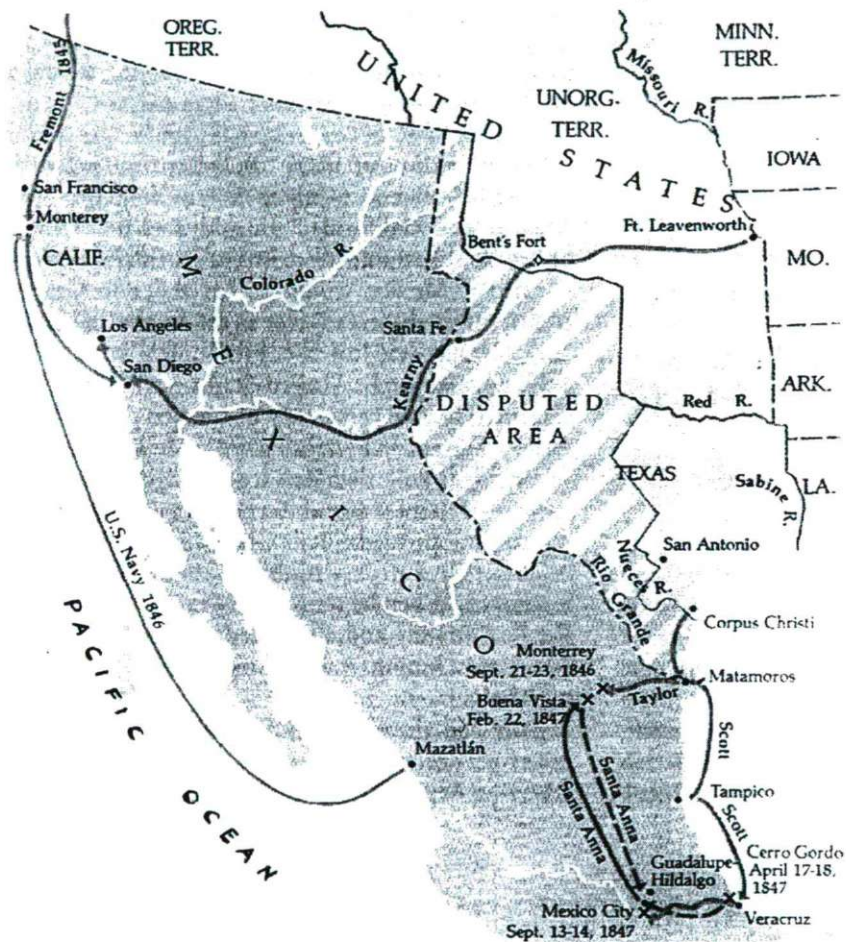
A mexikói-amerikai háború két fronton zajlott. A nyugati hadsereg, Stephen W. Kearny vezetésével, a flotta és John C. Fremont irreguláris csapatai segítségével hat hónap alatt elfoglalta Új-Mexikót és Kaliforniát. Délen Zachary Taylor bevonult Monterey-be, s Wingfield Scott tábornoknak jutott Mexico City elfoglalásának dicsősége. 1847. szeptember 17-én a fővárosban Santa Anna kitűzte a fehér zászlót, s ezzel a mexikói-amerikai háború véget ért. Santa Anna lemondott elnökségéről, s Mexikó anarchiába süllyedt. A mexikói ideiglenes kormány megbízottaival az Egyesült Államok képviselőiben Nicholas P. Trist találkozott Mexikóváros északi negyedében, Villa de Guadalupe Hidalgo-ban. A békeszerződést 1848. február 2-án írták alá. Ennek értelmében Mexikó elismerte a *Rio Grande*-t Texas határaként, s átadta a Texastól a Csendes-óceánig terjedő területeket. Cserébe Mexikó 15 millió dollárt kapott, s az Egyesült Államok kormánya átvállalta az amerikaiak által a mexikói kormánnyal szemben támasztott követeléseket 3.25 millió dollár értékben.

A Mexikótól megszerzett terület — Texast is beleértve — nagyobb volt, mint az 1803-ban Napóleontól megvásárolt Louisiana Territórium, vagy mint a függetlenségét kivívó Egyesült Államok 1787-ben, amikor alkotmányát elfogadták. Következésképpen kielégíthette volna minden olyan amerikai igényét, aki az expanzió híve volt. Mégis, amikor Polk elnök a Szenátust a Guadalupe Hidalgoi Szerződés elfogadására kérte, egy tucat szenátor ellene szavazott, mert ők egész Mexikót szerették volna anektálni. A rabszolgaságot ellenzők szintén elutasították a megállapodást. Így azután a szerződés végül éppen hogy elfogadásra került a Szenátusban, 38:14 arányban. Csupán hárommal több szavazatot kapott, mint a szükséges kétharmados többség.

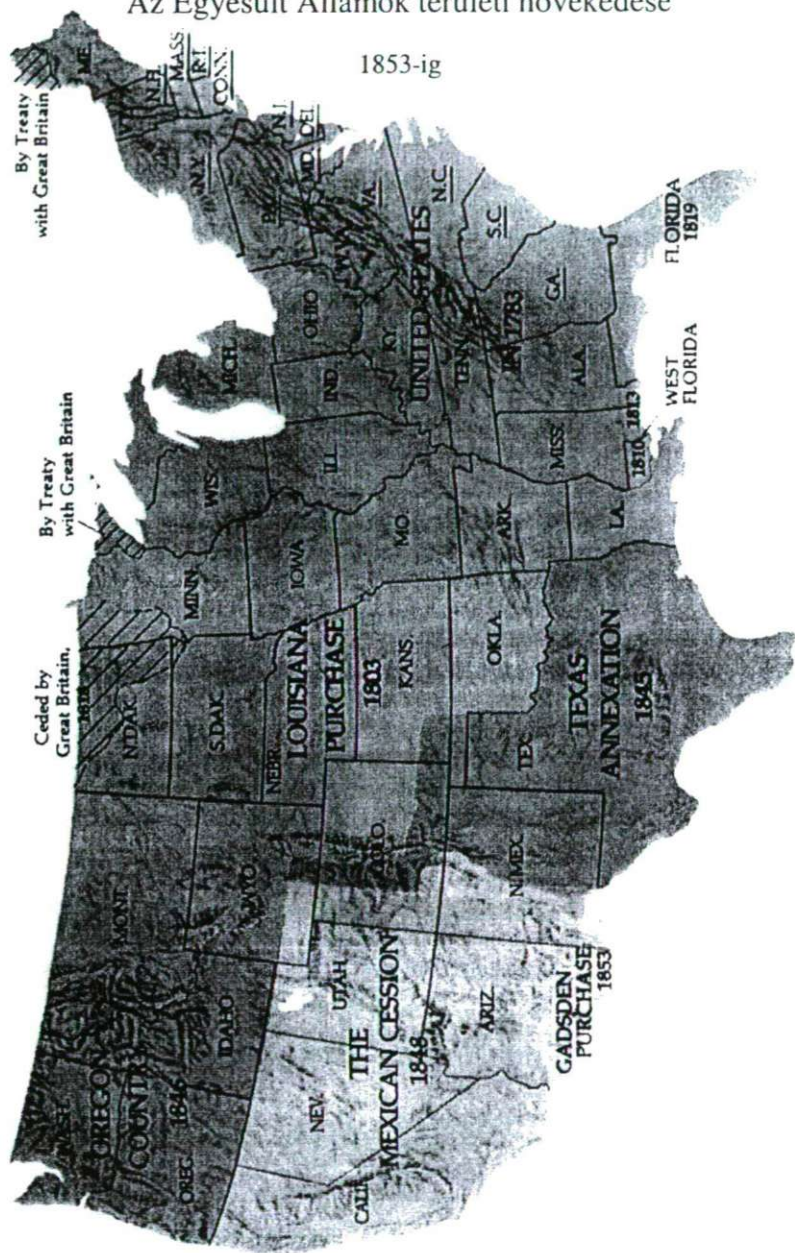
A Guadalupe Hidalgoi szerződés nyomán az USA nyugaton és délen elérte mai határát. Csupán egy keskeny földszáv, az Arizona és Új-Mexikó területén a *Gila* folyótól délre eső rész hiányzott még. Ezt a Gadsden Vásárlás révén 1853-ban szerezte meg az Egyesült Államok Mexikótól 10 millió dollárért. (ld. 2. térkép)

A mexikói-amerikai háború

1846-1848

Az Egyesült Államok területi növekedése

Ajánló irodalom

- Anderle, Ádám: *Latin-Amerika története*, Pannonica Kiadó, 1998.
- Bauer, K. Jack: *The Mexican War, 1846–1848*, Macmillan, New York; Collier Macmillan, London, 1974.
- Bödy, Pál és Urbán Aladár, szerk.: *Szöveggyűjtemény az Amerikai Egyesült Államok történetéhez, 1620–1980*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2001.
- Connor, Seymour V.: *Texas, A History*, AHM Publishing Corporation, Arlington Heights, Illinois, 1971.
- Fehrenbach, T. R.: *Lone Star, A History of Texas and the Texans*, Collier Books, A Division of Macmillan Publishing Company, Inc. New York, 1968.
- Johannsen, Robert W.: *To the Halls of the Montezumas: The Mexican War in the American imagination*, Oxford University Press, New York, 1985.
- Kökény, Andrea, ford. és sajtó alá rendezte: *Békeszerződés Nagy-Britannia és az Egyesült Államok között (1783. szeptember 3.)*, Documenta Historica 12., JATE Történész Diákkör, Szeged, 1993.
- Griswold, Richard: *Treaty of Guadalupe Hidalgo: A legacy of conflict*, University of Oklahoma Press, Norman and London, 1990.
- Griswold, Richard: „The Treaty of Guadalupe Hidalgo”, in Martinez, Oscar J.: *U.S.–Mexico Borderlands, Historical and Contemporary Perspectives*, Jaguar Books on Latin America, Number 11, Scholarly Resources Inc., Wilmington, Delaware, 1996.
- Martinez, Orlando: *The great landgrab: the Mexican–American War, 1846–1848*, Quartet Books, London, 1975.
- Perrigo, Lynn I.: *The American Southwest. Its People and Cultures*, University of Mexico, Albuquerque, 1971.
- Robinson, Cecil, transl. and ed.: *The View from Chapultepec: Mexican writers on the Mexican–American War*, University of Arizona Press, Tucson, 1989.
- Sellers, Charles–May, Henry–McMillen, Neil R.: *Az Egyesült Államok története*, ford. Hahner Péter, Maecenas, Budapest, 1995, 1999.
- Székely, Lajos: *Az Amerikai Egyesült Államok története 1783–1877*, JATE Bölcsészettudományi Kara, Szeged, 1971.
- Vecseklőy, József: *A csillagsávos lobogó nyomában*, Történelmi esszé I–II., Magvető Kiadó, Budapest, 1985.
- Wexler, Sanford: *Western Expansion, An Eyewitness History*, Facts on File, New York, Oxford, 1991.